

Informace o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 - 2007

Informace zahrnuje přehled aktivit příslušných ministerstev realizovaných k plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 – 2007 (dále jen „Program“) v období od přijetí programu, tj. od května roku 2002. Informace je členěna do deseti částí, které odpovídají jednotlivým kapitolám Programu (I. Etické principy, II. Přirozené sociální prostředí, III. Pracovní aktivity, IV. Hmotné zabezpečení, V. Zdravý životní styl, kvalita života, VI. Zdravotní péče, VII. Komplexní sociální služby, VIII. Společenské aktivity, IX. Vzdělávání, X. Bydlení). Aktivity k plnění jednotlivých cílů Programu jsou v Informaci uvedeny odděleně podle jednotlivých resortů.

Součástí informace je příloha, která popisuje plnění priorit a opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 na regionální a místní úrovni. Příloha byla zpracována na základě podkladů a informací, které místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Zdeněk Škromach obdržel v odpovědi na svůj dopis adresovaný hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy a primátorům měst Brna, Ostravy a Plzně. Hejtmany a primátory uvedených měst vláda usnesením č. 485 z roku 2002, kterým byl Program schválen, požádala o spolupráci a o vypracování regionálních a místních programů přípravy na stárnutí a o podporu regionálních a místních aktivit v této oblasti.

I. Etické principy

- Ministr práce a sociálních věcí Ing. Zdeněk Škromach v červenci roku 2005 ustavil „Radu ministra práce a sociálních věcí ČR pro záležitosti seniorů“. Rada je poradním orgánem ministra práce a sociálních věcí. Jejím cílem je zajistit hlubší spolupráci nestátních neziskových organizací, jejichž činnost se přímo dotýká seniorů, s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky, zvláště v souvislosti s naplňováním Národního programu přípravy na stárnutí na období 2003 až 2007.
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** zpracovalo standardy kvality sociálních služeb. Jedním z hlavních cílů standardů je ochrana práv uživatele sociální služby. Legislativní zakotvení požadavků vyplývajících z těchto standardů a systém jejich kontroly je zahrnut v návrhu zákona o sociálních službách, který byl schválen usnesením vlády č. 1052 ze dne 24. srpna 2005. Standardy kvality sociálních služeb budou stanoveny prováděcí vyhláškou k zákonu o sociálních službách. MPSV vydalo publikaci „Standardy kvality sociálních služeb“ a publikaci „Průvodce pro poskytovatele – zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe“ v roce 2002. Oba materiály již byly několikrát dotisknuty.
- Dnem 1. října 2005 nabyla účinnosti novela zákona o sociálním zabezpečení (zákon č. 218/2005 Sb.), která upravuje zákaz používání opatření omezujících pohyb osob v ústavech sociální péče. Podmínky použití omezovacích opatření upravuje také návrh zákona o sociálních službách.
- MPSV zvolilo řešení problematiky používání omezovacích prostředků v zařízeních sociálních služeb jako téma roku 2005 pro oblast sociálních služeb. Restriktivním opatřením v zařízeních sociálních služeb byla věnována zvýšená pozornost prostřednictvím organizace vzdělávání, konferencí a vydáním metodických příruček. Vzdělávání probíhá v oblasti technik zvládnutí neklidného a agresivního chování klientů, které jsou šetrné ke klientovi a nejsou v rozporu s lidskými právy. MPSV na svých internetových stránkách zveřejnilo informace k problematice restriktivních opatření v zařízeních sociálních služeb (např. používání klecových lůžek s mříží či klecí), které zahrnují seznam průvodců dobrou praxí v prevenci a v omezování pohybu uživatele v souladu s lidskými právy.
- Dnem 1. října 2004 nabyl účinnosti nový zákon o zaměstnanosti. Zákon zakazuje přímou i nepřímou diskriminaci na základě věku a dalších diskriminačních důvodů v oblasti pracovně právních vztahů a ukládá povinnost účastníkům právních vztahů podle tohoto zákona zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání.
- Kontrolní činnost nad dodržováním pracovněprávních předpisů vykonávaly od roku 1991 úřady práce, a to na základě každoročně sestavovaného a pololetně upřesňovaného plánu kontrolní činnosti. Dnem 1. července 2005 nabyl účinnosti zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce a do kontrolní činnosti vstoupil Státní úřad inspekce práce a jemu podřízené oblastní inspektoráty práce. Úřady práce nyní kontrolují dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zaměření kontroly je voleno s přihlédnutím k dříve zjištěným nedostatkům u konkrétního zaměstnavatele a dále k porušením, která byla

v minulosti obecně nejčtenější nebo nejzávažnější. Kontrolní činnost úřadů práce je vymezena ustanoveními § 8 a § 126 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

□ Diskriminace z důvodu věku patří k těm formám diskriminace, které se obtížně prokazují, a tedy i postihují, pokud zaměstnavatel neuvede přímo např. věk jako důvod nepřijetí zaměstnance na určité pracovní místo, což je v současné době téměř možno vyloučit. Vzhledem k tomu nepřekvapuje informace z materiálu „Informace o kontrolách dodržování pracovněprávních předpisů provedených úřady práce v roce 2004“ pro jednání 53. plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR. Z tohoto materiálu vyplývá, že úřady práce zjistily v roce 2004 při kontrolní činnosti celkem pouze 16 případů diskriminace z důvodu věku, přičemž v 15-ti případech se jednalo o ženy. Vzhledem k povinnosti mlčenlivosti vyplývající ze zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole není možné jména zaměstnavatelů, kteří se dopustili diskriminujícího jednání zveřejnit.

□ MPSV se podílelo na přípravě návrhu zákona o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o rovném zacházení (antidiskriminační zákon), který umožní postihovat a bránit se vůči diskriminaci na základě věku a dalších diskriminačních důvodů v různých oblastech (oblast přístupu k zaměstnání, oblast sociálního zabezpečení, zdravotní péče, veřejných služeb včetně bydlení ad.). Věk se explicitně uvádí jako diskriminační důvod.

□ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí MPSV zveřejnil v roce 2005 výzkumnou zprávu z výzkumného projektu s názvem „Věková diskriminace - ageismus: úvod do teorie a výskyt diskriminačních přístupů ve vybraných oblastech s důrazem na pracovní trh“. V rámci šetření byly sledovány subjektivní soudy o výskytu věkové diskriminace v české společnosti a osobní zkušenosti respondentů s některými jejími formami. Výzkum se zaměřil na zmapování situace v těch oblastech sociálního života, které se zdají být z hlediska věkové diskriminace nejcitlivější: oblast občanských práv, oblast zaměstnání a pracovního trhu, oblast důchodového systému a konečně oblast zdravotní a sociální péče.

□ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí pracuje na těchto projektech k problematice seniorů a mezigeneračních vztahů:

- „Stárnutí a sociální politika“, který má podat obraz o některých sociálních a psychologických aspektech stárnutí tak, jak je obsažen v představách a názorech české veřejnosti;

- „České rodiny – současný stav a vývojové trendy“, který zpracovává deskripci změn ve skladbě domácností ČR a pomáhá zmapovat aktuální problémy rodin z hlediska orientace opatření ve prospěch rodin a zabezpečení i starší generace;

- „Sociální služby poskytované seniorům v domácnosti“, jehož cílem je zjistit, jak jsou v praxi uspokojovány potřeby nesoběstačných seniorů, jímž je poskytována péče v domácnosti, a který chce mimo jiné upozornit na jevy v této oblasti, které mohou být v rozporu s ustanovením některých mezinárodních dokumentů;

- „Mezigenerační solidarita“, který má za cíl poznání povahy a variability mezigenerační solidarity.

□ Ke zvyšování informovanosti veřejnosti a ovlivňování jejích postojů ve vztahu ke starším spoluobčanům byly od fáze přípravy Programu (od roku 2002) do současnosti využívány články v časopise a novinách vydávaných MPSV,

publikace a letáky vydávané MPSV, zveřejňování dokumentů a informací na internetových stránkách MPSV a v internetové podobě novin Práce a sociální politika. Dále byly využívány odborné a tiskové konference, semináře, průběžné zodpovídání dotazů novinářů i veřejnosti, průběžné vystupování zástupců MPSV v médiích.

□ MPSV dále v letech 2003-2005 vydalo následující publikace: „Národní program přípravy na stárnutí na období 2003-2007“ (1. vyd. v roce 2003, 2. vyd. v roce 2005), „Stárnutí a politika zaměstnanosti“ (studie OECD), „Mechanismy sociální soudržnosti, stratifikace a role sociálního státu“ (Svazek I, II), „Společné memorandum o sociálním začleňování – Česká republika“, „Standardy kvality sociálních služeb“, „Zavádění standardů kvality sociálních služeb“ (několik vydání), „Komunitní plánování sociálních služeb“ (několik vydání), „Důchody podle česko-slovenské smlouvy“.

□ MPSV podporuje zapojení mladých lidí do poskytování služeb pro seniory, do dobrovolných aktivit a dobrovolnické služby a tím podporuje mezigenerační vazby. MPSV v rámci dotačního výběrového řízení na poskytnutí prostředků ze státního rozpočtu nestátním neziskovým organizacím a dalším subjektům každoročně přispívá žadatelům o dotace i na náklady spojené s činností dobrovolníků.

□ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)** při tvorbě rámcových vzdělávacích programů vychází ze zásad a cílů vzdělávání, které jsou stanoveny v § 2 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Mezi zásadami vzdělávání uvedenými v § 2 odst. 1 školského zákona se uvádí např. zásada „rovného přístupu každého občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana“ nebo zásada „možnosti každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání“. Školský zákon neobsahuje žádné ustanovení, které je omezující či diskriminující pro seniory. Z obecných cílů stanovených v § 2 odst. 2 školského zákona, mezi které patří např. „pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost“, lze odvodit také požadavek rozvíjení mezigeneračních vztahů a vztahu k seniorům a stáří. Konkrétně jsou tyto obecné cíle vzdělávání rozpracovány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání a Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnaziální vzdělávání. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání byl vydán opatřením ministryně č. j. 32405/2004-22 ze dne 3. ledna 2005 a Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání opatřením ministryně č. j. 31504/2004-22 ze dne 13. prosince 2004, ve znění opatření ministryně č. j. 27002/2005-22 ze dne 29. srpna 2005.

□ „Na podporu školám pro implementaci Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání do školních vzdělávacích programů MŠMT vyhlásilo Program podpory kladných mezigeneračních vztahů. Bylo vyhlášeno výběrové řízení a celková dotace 300.000,- Kč byla přidělena projektu „Mezigenerační vztahy a stárnutí, který vznikl ve spolupráci Kruhu Obecné a Občanské školy s Diakonií Českobratrské církve evangelické a je určen učitelům občanské výchovy a základů společenských věd. Výstupy projektu budou metodická příručka pro práci s žáky

(metodika), manuál semináře, podle něhož bude možné realizovat seminář, a tři pilotní semináře pro učitele, na nichž budou metodika a manuál semináře ověřeny. Textové výstupy projektu budou zveřejněny po ukončení projektu na webových stránkách MŠMT jako jeden z možných příkladů implementace daného tématu do výuky a realizace v dalším vzdělávání učitelů. Metodika, pilotní semináře a manuál semináře budou současně podporovat začlenění tématu, již obsaženého v rámcových vzdělávacích programech pro základní a střední vzdělávání, do školních vzdělávacích programů.

□ Vzdělávání, jehož obsahem je také péče o seniory, poskytují vyšší odborné školy a vysoké školy. V České republice realizuje 12 vyšších odborných škol vzdělávací program pro sociální práci, 1 vyšší odborná škola pro charitní a sociální činnosti a 3 vyšší odborné školy pro sociálně právní práci. Na veřejných vysokých školách se studují tyto obory, které se dotýkají problematiky seniorů: Rehabilitační psychosociální péče o postižené děti, dospělé a staré osoby, bakalářský a navazující magisterský studijní program Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích; Sociální péče, bakalářský studijní program Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni; Sociální politika a sociální práce, bakalářský a navazující magisterský studijní program, který nabízí 13 fakult veřejných vysokých škol; obor Sociální pracovník, obor bakalářského studijního programu Sociální politika a sociální práce uskutečňovaný pedagogickou fakultou Technické univerzity v Liberci; Sociální práce se zdravotnickým profilem, obor magisterského studijního programu Specializace ve zdravotnictví uskutečňovaný Zdravotně sociální fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích; Charitativní a sociální práce, obor bakalářského studijního programu Sociální politika a sociální práce uskutečňovaný Cyrilometodějskou teologickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci; Speciální pedagogika, bakalářský studijní program a navazující magisterský studijní program uskutečňovaný deseti fakultami veřejných vysokých škol.

□ Na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze byl akreditován navazující magisterský studijní program Genderová studia, jehož absolvent umí koncipovat a plánovat praktickou realizaci politiky rovných příležitostí. Na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně je uskutečňován obor Gender studia a Sociální politika a sociální práce bakalářského studijního programu Sociální politika a sociální práce.

□ Podle **Ministerstva zdravotnictví (MZ)** je v pregraduálním studiu nelékařských zdravotnických oborů, hlavně v ošetrovatelských profesích, problematika péče v oblasti geriatry zahrnuta do několika předmětů, zejména ošetrovatelství, ošetrovatelské péče v klinických oborech, psychologii a komunikaci a předmětů zabývajících se ochranou veřejného zdraví a zdravým životním stylem. V oblasti specializačního vzdělávání všeobecných sester se počítá se specializací v ošetrovatelské péči v gerontologii.

□ V rámci **Ministerstva obrany (MO)** je mladá generace v rámci vzdělávání ve vojenských školách a výcviku ve výcvikových zařízeních vedena k pozitivnímu přístupu k tradicím, ke starším lidem a obecně ke stáří.

□ Veškeré platné právní předpisy, jejichž věcným gestorem je MO, jsou v souladu s principem rovných podmínek. Při přípravě interních normativních aktů (INA) a jiných zásadních rezortních opatření, která mohou mít vliv na postavení seniorů v zaměstnání, jsou trvalými připomínkovými místy sociální partneři, kterými jsou

Samostatná odborová organizace občanských zaměstnanců MO (SOO MO) a Českomoravský odborový svaz civilních zaměstnanců armády (ČMOSA). Zvláštní pozornost je v rámci MO věnována metodě genderovému mainstreamingu. Každoročně je zpracovávána podrobná analýza podílu mužů a žen v resortu MO, ve které je sledován i vývoj věkové struktury zaměstnanců, a to jak ve služebním poměru, tak v pracovním poměru.

□ Ke zvyšování úrovně právního vědomí jsou v rámci MO pořádány vzdělávací semináře, vydávány jsou různé odborné materiály s právní, psychologickou, sociální a zdravotní tematikou. Zaměstnanci jsou průběžně informováni o podmínkách nároku na starobní důchod. Největší zájem ze strany zaměstnanců je vždy v souvislosti s nepříznivým dopadem organizačních změn, které jsou každoročně doprovázeny snižováním početních stavů zaměstnanců. V roce 2008 by měl mít resort MO celkem 35 tisíc osob.

□ **Ministerstvo vnitra (MV)** v oblasti prevence kriminality a informačních a poradenských aktivit určených seniorům využívá specifické strategie přístupu k této cílové skupině - akce jsou uskutečňovány opakovaně, lektori, poradci a autoři informačních materiálů se zaměřují na zásady bezpečného chování. Mezi priority Programu prevence kriminality na místní úrovni patří i pomoc obětem trestných činů, které se velmi často vyskytují právě ve skupině seniorů. V oblasti financování preventivních projektů určených pro seniory se za rok 2004 rozdělilo mezi 6 hlavních projektů celkem 1 374 434 Kč.

□ V legislativní a metodické činnosti je v rámci MV brán zřetel na striktní dodržování zákazu diskriminace osob. Etické principy jsou uplatňovány komplexně v celém rozsahu personální práce, a to jak v případech, kdy se jedná o vlastní výkon práce s lidskými zdroji, tak i v dalších oblastech např. psychologie, personálního rozvoje nebo vzdělávání zaměstnanců. Zásada rovného zacházení se všemi zaměstnanci jakož i zásada, že nikdo nesmí ve výkonu práv a povinností vyplývajících z pracovních vztahů zneužívat na újmu jiného pracovníka tohoto vztahu, je personálními pracovníky důsledně uplatňována.

□ **Ministerstvo financí (MF)** v souladu s usnesením vlády č. 624/2003 každoročně snižuje stav o požadovaný počet míst, a to bez ohledu na věk zaměstnanců. K tomu napomohlo i odložení platnosti tzv. služebního zákona, který počítal s věkovou hranicí pro odchod do důchodu v 65 letech. V současné době tvoří starobní důchodci cca 3% všech zaměstnanců MF. Kromě toho na MF pracují i zaměstnanci v důchodovém věku, kteří zatím o starobní důchod nepožádali.

□ Vzhledem k tomu, že mzdové tarify jsou založeny na principu „čím déle, tím více“ a zároveň se osobní příplatky i další nadtarifní složky přiznávají pouze dle výkonnosti a bez ohledu na věk, nemělo by v oblasti odměňování docházet k diskriminaci seniorů. V rámci **Ministerstva spravedlnosti (MS)** nebyl zjištěn žádný případ nepřipustného omezování základních práv a svobod z důvodu věku, oddělení zvláštních kontrol neobdrželo žádný podnět k provedení případné kontroly. Rovněž Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování ČR při vyřizování stížností na porušování lidských práv a základních svobod nezaznamenala proti ČR žádný případ. Samostatný projekt zaměřený na sledování případů z oblasti diskriminace z důvodu věku v rámci justice není zpracován a podání ani rozhodnutí z hlediska diskriminace nebo týrání seniorů nejsou ministerstvem monitorovány.

□ MS provedlo revizi platných předpisů v oblasti trestní legislativy. Nebyl zjištěn žádný případ znevýhodnění z důvodu věku. Obecně je však nutné konstatovat, že

provádění kontrol dodržování pracovněprávních předpisů z hlediska dodržování zákazu diskriminace z důvodu věku je velmi problematické z hlediska dokazování. Zaměstnavatelé pro vyhodnocení možnosti pracovního uplatnění požadují strukturované životopisy uchazečů, jejichž součástí jsou i údaje (např. o věku), na jejichž základě může být uchazeč skrytě diskriminován. Po ukončení výběrového řízení jsou tyto dokumenty, ve smyslu ustanovení zákona o ochraně osobních dat uchazečům, kteří nebyli vybráni vráceny, to znamená, že jich nelze pro případnou kontrolu použít.

II. Přirozené sociální prostředí

- **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** podporuje aktivní život a možnosti zapojení do dění v komunitě v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb. MPSV vytváří metodiku komunitního plánování sociálních služeb na úrovni obcí i krajů. Plánování sociálních služeb slouží jako nástroj pro naplňování potřeb obyvatel. Legislativní zakotvení principů plánování je obsaženo v návrhu zákona o sociálních službách.
- Podpora života v přirozeném domácím prostředí je obsažena v návrhu zákona o sociálních službách, v němž je legislativně zakotvena celá škála terénních služeb, které umožní seniorům setrvat v jejich přirozeném (domácím) prostředí. Samozřejmostí je podpora naplňování standardů kvality sociálních služeb, které kladou důraz na setrvání seniorů v jejich přirozeném prostředí a také na maximální přiblížení podmínek poskytování sociálních služeb životu v přirozeném prostředí.
- MPSV každým rokem podporuje v rámci výběrového dotačního řízení na přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu nestátní neziskové subjekty poskytující sociální služby seniorům v jejich přirozeném prostředí. V roce 2003 MPSV vynaložilo na sociální služby pro seniory finanční prostředky ve výši 976 234 145 Kč a v roce 2004 částku ve výši 1 125 199 534 Kč. Přesné údaje za rok 2005 budou známy až po vyúčtování přidělených dotací ze strany krajů (tj. počátkem roku 2006). Pilotní projekty mimoústavních sociálních služeb budou v rámci dotačního řízení MPSV i nadále podporovány formou podpory inovativních projektů nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby. Společně s resortem školství a resortem pro místní rozvoj plánuje MPSV společné řešení některých služeb, např. služeb osobních asistentů nebo chráněného bydlení a podpory samostatného bydlení.
- MPSV zpracovalo Národní zprávu o rodině, která byla vzata na vědomí vládou České republiky usnesením č. 876 ze dne 15. září 2004. Zpráva se zabývá rovněž problematikou mezigeneračních vztahů a postavením seniorů v rodině. Na základě této zprávy zpracovalo MPSV Národní koncepci rodinné politiky, kterou vláda schválila dne 12. října 2005 usnesením č. 1305. První zprávu o plnění koncepce má v souladu s tímto usnesením předložit místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí do 31. října 2006 společně s aktualizovanou verzí koncepce. Uvedené usnesení místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí rovněž ukládá uspořádat v roce 2006 mezinárodní konferenci zabývající se problematikou rodinné politiky a předložit vládě do 30. června 2006 akční plán vycházející z Koncepce. Účelem Národní koncepce rodinné politiky je vymezit priority a určit principy rodinné politiky ČR a vytvořit komplexní systém opatření státu v oblasti podpory rodiny. Národní koncepce rodinné politiky se zabývá řešením problematiky různých typů rodin v různých fázích životního cyklu. Obsahuje mimo jiné opatření na podporu rodiny s nesoběstačným členem (seniorem) a rodiny seniorů. Důraz je dále kladen na podporu mezigenerační solidarity a rodinné soudržnosti obecně. Národní koncepce rodinné politiky bude každoročně aktualizována tak, aby reflektovala vývoj v dané oblasti.
- MPSV ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem zdravotnictví pracuje na návrhu věcného záměru právní úpravy ucelené rehabilitace osob se zdravotním postižením. Jde o návrh novelizací příslušných právních předpisů, čímž dojde k promítnutí Tezí k ucelené rehabilitaci

osob se zdravotním postižením, schválených usnesením vlády č. 547/03, do jednotlivých oblastí rehabilitace.

□ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí v reakci na demografický vývoj realizoval několik výzkumných projektů zaměřených na výzkum socioekonomických podmínek a dalších aspektů života seniorů, včetně problematiky rodinné a mezigenerační solidarity. Jedná se např. o projekty „Mezigenerační solidarita“, „Integrovaná domácí sociálně zdravotní péče“, „Sociální služby poskytované seniorům v domácnostech“, „Senioři a sociální opatření v oblasti stárnutí v pohledu české veřejnosti“ nebo „Čeští senioři včera, dnes a zítra“. Problematiky stárnutí a stáří se však dotýkají i další výzkumné aktivity zaměřené např. na analýzu demografického vývoje, struktury zaměstnanosti a nezaměstnanosti, systému sociálního zabezpečení, důchodových systémů a dalších relevantních oblastí sociální politiky.

□ **Ministerstvo zdravotnictví (MZ)** v roce 2004 vydalo Koncepci domácí péče. Ministerstvo zdravotnictví rovněž spolupracuje s Ministerstvem práce a sociálních věcí v oblasti integrované péče. Tato problematika se odrazila i v přípravě nové legislativy, konkrétně v návrhu nového zákona o zdravotní péči, kde je definována integrovaná péče.

□ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)** – v rámci resortu MŠMT je realizován studijní program „Učitelství rodinné výchovy a výchovy ke zdraví pro základní školy“, který má v obsahové náplni mimo jiné zaměření na mezilidské vztahy, komunikaci v rodině, mezigenerační solidaritu a úctu ke stáří. Tento magisterský studijní program je akreditován na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

□ **Ministerstvo obrany (MO)** vyvíjí trvalou snahu napomáhat při vytváření zdravého sociálního prostředí rodin seniorů. Seniorům je umožňován kontakt s prostředím Armády České republiky (AČR) např. formou poskytování prostorů (např. v Domech armády) pro aktivity klubů vojenských důchodců a řady občanských sdružení, majících vztah k AČR, např. organizací sdružených v Asociaci vojáci společně, Sdružení válečných veteránů ČR, Československé obce legionářské nebo Českého svazu bojovníků za svobodu. Senioři jsou zváni k účasti na společenských, kulturních a jiných akcích, které pořádají vojenské útvary a vojenská zařízení, jako např. plesy, festivaly, oslavy Dne ozbrojených sil, oslavy Dne veteránů, pietní akty, zájezdy apod. K zachování přirozeného sociálního prostředí seniorů (bývalých vojáků z povolání) přispívá i možnost nošení služebního stejnokroje po splnění zákonem daných podmínek. Senioři mají rovněž možnost využívat rezortní duchovní službu, odborné a poradenské služby. Možnost seniorské seberealizace ve společenských sdruženích je podporována rezortní dotační politikou, zaměřenou do různých oblastí (práce s mládeží, historické tradice, kultura, sport apod.).

III. Pracovní aktivity

- **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** připravilo tzv. euronovelu zákona o zaměstnanosti. Nový zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění upravuje rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Fyzickým osobám starším 50 let věku je dle § 33 uvedeného zákona věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání.
- Úřady práce se při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti zaměřují zejména na rizikové skupiny nezaměstnaných, mezi něž patří i fyzické osoby starší 50 let věku. V roce 2005 by měla být riziková skupina nezaměstnaných nad 50 let věku zastoupena v programech aktivní politiky zaměstnanosti minimálně ve výši 25%. Zařazení starších uchazečů do programů aktivní politiky zaměstnanosti je od roku 2005 statisticky sledováno a první data budou známa na začátku roku 2006.
- Úřady práce věnovaly starším uchazečům o zaměstnání větší pozornost v poradensko informační činnosti, což se projevilo jejich nárůstem ve všech programech aktivní politiky zaměstnanosti. Práce s touto skupinou uchazečů je většinou náročnější než s ostatními skupinami uchazečů, je vázána na intenzivní poradenskou a motivační činnost, zejména v případě strukturální nezaměstnanosti. Přesto se výrazně zvýšil počet a podíl těchto uchazečů zařazených do rekvalifikace. Podíl uchazečů starších 50 let zařazených do rekvalifikace na celkovém počtu uchazečů zařazených do rekvalifikace se v roce 2003 zvýšil o 0,8% na 8,17% a v roce 2004 na 9,2%. Uchazeči o zaměstnání ve věku 50 – 54 let se na rekvalifikaci podíleli cca 7 %, ve věku 55 – 59 let 2 %, ve věku 60 a více let se rekvalifikace zúčastnilo 30 uchazečů o zaměstnání. Průměrný podíl žen na celkovém počtu osob rekvalifikovaných v roce 2004 činil 67,8%.
- Při zabezpečování rekvalifikací není úřady práce uplatňováno věkové omezení, přihlíží se pouze k dosavadní kvalifikaci, zdravotnímu stavu, schopnostem a zkušenostem fyzické osoby. Zaměření rekvalifikačních kurzů vyplývá z požadavků trhu práce. Uchazeči nad 50 let se nejvíce zúčastňují kurzů zaměřených na počítačové dovednosti a na řemeslné činnosti. Ke schopnosti integrace na trhu práce přispívají mimo jiné aktivity v rámci JOB KLUBU, motivační programy, individuální konzultace, poradenství apod. V roce 2004 probíhalo celkem 54 458 rekvalifikačních kurzů. Uchazeči o zaměstnání starší 50 let jsou převážně zařazováni do běžně realizovaných kurzů pro všechny uchazeče. Speciální rekvalifikační kurzy jsou pro tuto skupinu zabezpečovány pouze v případě dostatečného počtu uchazečů, kteří o nabízený kurz mají zájem. Jednalo se např. o rekvalifikační kurzy ÚP Most - Basic (práce s PC, 10 účastníků), Základy obsluhy osobního počítače (12 účastníků), Motivační kurz s výukou obsluhy PC (9 účastníků); ÚP Teplice - Referentka v administrativě (5 účastníků); ÚP Liberec - Flexibilní pracovník (16 účastníků), Pracovník pověřený řízením jakosti v malém podniku (30 účastníků), Adaptabilní administrativní pracovník (11 účastníků). Tyto kurzy byly odzkoušeny v rámci EQUAL projektu Job rotation. Dále ÚP Karviná - Základy obsluhy osobního počítače (7 účastníků + 4 účastníci 49 let); ÚP Frýdek-Místek - Motivační kurz s PC + Internet (15 účastníků), Motivační kurz (18 účastníků), Motivační kurz s praxí (40 účastníků); ÚP Klatovy - Základy obsluhy VT (15 účastníků); ÚP Jeseník - Základy obsluhy PC (10 účastníků); ÚP Olomouc - Základy obsluhy PC (16 účastníků); ÚP Česká Lípa - Motivační kurz s následnou

rekvalifikací (15 účastníků). V roce 2004 se nevyskytl požadavek na rekvalifikaci pro starší osoby uvolňované při restrukturalizaci národního hospodářství.

□ MPSV se podílí na průběžné realizaci jedné z oblastí ucelené rehabilitace, a to pracovní rehabilitace, jejíž provádění upravuje zákon o zaměstnanosti. V říjnu 2004 byla vytvořena „Pracovní skupina pro pracovní rehabilitaci při OK systému“ složená ze zástupců MPSV a úřadů práce. Pracovní skupina se podílela na vytvoření potřebných dokumentů pro zajišťování pracovní rehabilitace, např. individuálního plánu pracovní rehabilitace a dohody o zabezpečení pracovní rehabilitace. Úřady práce obdržely veškeré dokumenty, které se týkají aplikace rehabilitace v praxi. Celý systém bude zaveden v systému OK práce jako samostatný modul.

□ V rámci opatření 2.1. v prioritě 3 Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů bylo pro období 2005 – 2007 vypracováno nadregionální grantové schéma začlenění skupin ohrožených sociální exkluzí a dne 21. prosince 2004 byla vyhlášena výzva k předkládání projektů – žádostí o grant. Osoby ohrožené sociálním vyloučením z důvodu vyššího věku (nad 50 let) byly určeny jednou ze čtyř hlavních cílových skupin projektů. V průběhu roku 2005 probíhalo hodnocení došlých žádostí. Sledované cílové skupiny se týká minimálně osm projektů.

□ Co se týče monitorování situace starších pracovníků, sleduje resortní statistika MPSV ve vztahu ke starším pracovníkům vybraných profesních skupin pouze určité procesy. V rámci resortního statistického šetření provádí firma Trexima informační systém o průměrném výdělku, ze kterého lze získat např. průměrné hodinové výdělky a dynamiku průměrných hodinových výdělků podle věkových kategorií. MPSV využívá především údaje ze šetření Českého statistického úřadu (ČSÚ), a to výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), a šetření o příjmech a životních podmínkách domácností „Životní podmínky 2005“. Ve výběrovém šetření pracovních sil (VŠPS) se pravidelně získávají informace o situaci na trhu práce, umožňující její analýzu z různých hledisek, zejména ekonomických, sociálních, demografických, včetně hlediska genderového. VŠPS se provádí kontinuálně v náhodně vybraném vzorku domácností. Tyto výsledky prohlubují kvalitu informací o charakteru ekonomické aktivity a struktuře zaměstnanosti a nezaměstnanosti obyvatelstva i o dalších souvisejících jevech. Rozsah šetření a ukazatele zaměstnanosti a nezaměstnanosti plně odpovídají definicím Mezinárodní organizace práce (ILO) a metodickým doporučením Eurostatu. Výsledky jsou vyhodnocovány a publikovány ve čtvrtletní periodicitě podle bydliště respondentů.

□ Český statistický úřad organizoval v období od 9. dubna do 22. května 2005 výběrové šetření Životní podmínky 2005, označované také jako SILC (podle anglického názvu Statistics on Income and Living Conditions). Jedná se o zcela nové šetření probíhající na celoevropské úrovni, jehož smyslem bude dlouhodobě získávat mezinárodně srovnatelná data o sociální situaci obyvatel v mnoha zemích Evropy, v rámci EU i mimo ni. Hlavním cílem šetření je získat údaje o sociálním a ekonomickém postavení českých domácností, o různých typech jejich příjmů, o nákladech na bydlení a životních podmínkách. Jedná se vesměs o informace potřebné k hodnocení současné ekonomické situace domácností a jejího vývoje. Výsledky šetření budou sloužit pro mezinárodní porovnání životní úrovně a jako podklad pro tvorbu sociální politiky státu, např. v otázkách nezaměstnanosti, daní, poskytování sociálních dávek atd., a pro hodnocení dopadu přijatých opatření vlády na životní úroveň.

□ Na problematiku starších osob se zaměřují dva projekty Programu Iniciativy Společenství EQUAL (CIP EQUAL) z celkově 59 vybraných projektů. Projekt „Podpora stabilizace a re-integrace aktivních seniorů“ (Priorita 2: Rozvoj podnikání, Opatření 2.1: Zlepšování podmínek a nástrojů pro rozvoj podnikání osob ze znevýhodněných skupin v oblastech Cíle 1: Regiony s HDP pod hranicí 75% průměru EU) se zaměřuje na průzkum trhu práce s cílem potvrdit hlavní trendy nastíněné v Národním akčním plánu zaměstnanosti (NAPZ) a umožnit hlubší pochopení motivů a chování cílové skupiny (občanů nad 50 let) a na identifikaci bariér a testování návrhů na vzorku zástupců cílové skupiny. Hlavním cílem je vyvinout a ověřit nástroje pro rozvoj podnikání cílové skupiny. Přínosem pro cílovou skupinu v rámci tohoto cíle by měl být vývoj a otestování specifických řešení pro specifické podskupiny cílové skupiny i pro celou cílovou skupinu. Jako příklad možných inovací v tomto tématu lze uvést aktivní zapojení zkušených manažerů ohrožených nebo již postižených věkovou diskriminací, nebo ověření možností zakládání "Domů řemesel" pro pravděpodobně významnou podskupinu osob s nižším vzděláním a s manuálními zkušenostmi a dovednostmi. Rozpočet projektu na období 16. prosince 2004 až 31. srpna 2008 činí celkem 15 648 335 Kč (75% ESF, 25% ze státního rozpočtu). Druhým projektem v rámci CIP EQUAL je projekt s názvem "Podpora celoživotního učení a rovných příležitostí na trhu práce pro pracující nad 50 let" (Priorita 3 Podpora adaptability, Opatření 3.1 Podpora celoživotního učení a postupů umožňujících zaměstnání osob ze znevýhodněných a diskriminovaných skupin na trhu práce v oblastech Cíle 1), který je zaměřen na zlepšení podmínek na trhu práce a podporu celoživotního učení u cílové skupiny osob nad 50 let. Projekt reaguje na demografické změny a také na vzrůstající diskriminaci této cílové skupiny a jeho hlavním cílem je zmapovat, navrhnout a ověřit takové programy celoživotního učení, které budou orientované speciálně pro potřeby této cílové skupiny. Rozvojové Partnerství (implementační struktura projektů CIP EQUAL) se u tohoto projektu zaměřuje na systémový a inovační rozvoj celoživotního učení této znevýhodněné skupiny, vývoj nových vzdělávacích příležitostí ve firmách, vývoj systémového řešení práce se znevýhodněnou skupinou v rámci firmy. Hlavním cílem je vytvoření metodiky zaměřené na podporu dalšího vzdělávání této cílové skupiny v rámci firmy. A dále příprava kurzů (obsah a metodiku), které budou zaměřeny na posílení motivace zaměstnanců zvyšovat svoji kvalifikaci, odbornost, flexibilitu a aktivní zapojení v práci; příprava kurzů/metodiky pro personalisty, Human Resource manažery, zaměstnavatele, která jim pomůže zavést systémové řešení zohledňující potřeby a specifika cílové skupiny do oblastí řízení lidských zdrojů ve firmě. Kurzy budou zaměřeny na zvýšení adaptability, sebehodnocení a sebemotivace a interpersonálních dovedností cílové skupiny (komunikace, týmová spolupráce, vyjednávání apod.). Rozpočet projektu na období od 16. srpna 2004 do 1. května 2007 činí celkem 10 876 038 Kč (75% ESF, 25% státní rozpočet). Realizace projektů, financovaných z CIP EQUAL, počala 15. prosince 2004, v případě jednoho projektu 23. prosince 2005. Implementace CIP EQUAL je rozdělena do několika částí (přípravná, implementační a mainstreaming).

□ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)** zpracovalo návrh zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), který byl vládou předložen dne 8. srpna 2005 Poslanecké sněmovně PČR k projednání. Cílem zákona je podpora dalšího vzdělávání, zejména prostřednictvím nastavení motivačních

nástrojů jak pro účastníky dalšího vzdělávání, tak i pro zaměstnavatele. Zákon chce podpořit účast na vzdělávání u všech věkových kategorií.

□ Podíl vysokých škol na celoživotním vzdělávání je dále zakotven v § 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), v platném znění, v němž se mimo jiné stanoví, že vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti tím, že poskytují další formy vzdělávání a umožňují získávat, rozšiřovat, prohlubovat nebo obnovovat znalosti z různých oblastí poznání a kultury a podílejí se tak na celoživotním vzdělávání.

□ V Dlouhodobém záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol je deklarována podpora celoživotnímu vzdělávání prostřednictvím rozvojových projektů vysokých škol, včetně projektů pro seniory. V roce 2004 byly realizovány tyto rozvojové projekty: Rekvalifikace v oblasti informačních technologií (České vysoké učení technické v Praze); Příprava a realizace programů celoživotního vzdělávání v souladu s potřebami regionu; Integrovaný projekt rozvoje celoživotního vzdělávání na Vysokém učení technickém v Brně; Zapojení 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy do sítě Evropských univerzit a nabídka výběrových modulů pro integrovanou výuku „Master Degree of Gerontology“. Finanční dotace na tyto úkoly v roce 2004 činila 3 693 tis. Kč.

□ MŠMT hledá cesty, jak rozvíjet další vzdělávání, což se odráží ve strategických dokumentech. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR je pro období 2004 – 2008 koncipován pro oblast vzdělávání dospělých velmi otevřeně. Dlouhodobý záměr vybízí kraje, aby se prioritně zaměřily na rozšiřování nabídek vzdělávacích kurzů pro dospělé a hledaly způsoby, jakými usnadnit přístup ke vzdělávání všem věkovým kategoriím obyvatel. Dlouhodobý záměr také vybízí kraje a zejména školy k poskytování i jiných vzdělávacích kurzů, zaměřených například na oblast zájmového vzdělávání.

□ V oblasti tělovýchovy a sportu je zapojen poměrně velký počet seniorů do funkcionářské, ale i cvičitelské nebo trenérské činnosti. Senioři se rovněž uplatňují při zabezpečení činnosti provozů víceúčelových hřišť.

□ **Ministerstvo vnitra (MV)** zajišťuje informace o věkové struktuře zaměstnanců pomocí ekonomického informačního systému EKIS II, a to pokud jde o základní informace týkající se pouze útvarů ministerstva a Policie ČR. Podmínky pro pracovníky, kteří mají nárok na starobní důchod, ale nepožádali o jeho vyplácení a pracují dále, jsou v resortu MV standardní. Tito zaměstnanci zůstávají na dosud zastávaných pozicích a nejsou ze strany zaměstnavatele nuceni k ukončení pracovního procesu z důvodu věkové hranice nároku na starobní důchod. Zaměstnancům, kteří se již stali starobními důchodci, ale chtějí i nadále svojí práci vykonávat, je v mnoha případech vyhověno. V některých případech jsou přeřazeni na jinou volnou funkci odpovídající jejich dosažené odborné kvalifikaci, schopnostem a zdravotnímu stavu. Pokud to dovolí provozní podmínky jsou zaměstnáváni i na zkrácené pracovní úvazky, a to hlavně v případech zástupu za mateřskou či rodičovskou dovolenou nebo za dlouhodobě nemocné pracovníky. Jako určitý problém, který by mohl být v rozporu s vlastním programem, lze považovat neochotu prodlužovat s pracujícími důchodci pracovní smlouvy, a to i v těch případech, kdy jejich činnost na pracovišti je velmi produktivní.

- **Ministerstvo informatiky (MI)** v rámci programu eEurope+ 2003 k podpoře rozvoje informační společnosti Společného programu kandidátských států realizuje Národní program počítačové gramotnosti. Projekt probíhá v partnerství státu a soukromého sektoru a zdůrazňuje princip rovných příležitostí občanů v oblasti přístupu k informačním technologiím. Projekt je cílen na starší věkové skupiny obyvatel, pro něž jsou informační technologie, a tím i jejich užívání v běžném životě, obtížně dostupné. Zároveň podporuje účast seniorů na relevantním vzdělávání a výcviku praktických dovedností a zvyšuje možnost jejich uplatnění na trhu práce.
- **Ministerstvo obrany (MO)** přijímá opatření ke zmírnění negativních důsledků organizačních změn, která umožňují vojákům z povolání bezplatnou rekvalifikaci před propuštěním ze služebního poměru. Ve spolupráci s úřady práce se MO snaží pomoci občanským zaměstnancům při hledání vhodného uplatnění na trhu práce. Pomoc je poskytována všem věkovým kategoriím.
- V resortu MO je podporována dobrovolná a dobrovolnická práce seniorů na místech, kde lze uplatnit jejich zájmy, dovednosti a schopnosti, případně jejich zapojení do oblastí poradenské, lektorské, odborné, vzdělávací činnosti apod. prostřednictvím organizací sdružených v Asociaci vojáci společně a dalších občanských sdruženích se vztahem k Armádě ČR. Vzhledem k pokračující reformě ozbrojených sil ČR a v souvislosti s dalším snižováním počtů zaměstnanců nelze očekávat zvyšování podílu starší generace na zaměstnanosti v resortu MO.
- Podle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných **Ministerstvem kultury (MK)**, udělil ministr kultury v roce 2004 další ocenění v jednotlivých uměleckých oborech. Velká část ocenění je určena lidem vyššího věku za celoživotní dílo. Jména oceněných jsou zveřejněna na internetových stránkách MK, adresa www.mkcr.cz v rubrice Ceny. Významné jsou aktivity nadace Život umělce, která se stará o důstojné prožívání vyššího věku profesionálních umělců.
- V rámci **Ministerstva pro místní rozvoj (MMR)** je v současné době zaměstnáno 6% osob, které již mají nárok na starobní důchod, případně jsou poživateli starobního důchodu. V kolektivní smlouvě se MMR zavazuje, že při organizačních změnách nedá bez předchozího souhlasu odborové organizace výpověď zaměstnancům v době dvou let před dosažením jejich důchodového věku, pokud se nedopustili hrubého porušení pracovní kázně. MMR uzavírá s některými bývalými zaměstnanci v důchodovém věku dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti na některé speciální úkoly, případně je zaměstnává na zkrácený pracovní úvazek, a maximálně tak využívá jejich zkušeností.
- **Ministerstvo spravedlnosti (MS)** si je vědomo postupného zrychlování stárnutí populace a skutečnosti, že na trhu práce bude stále větší počet starších lidí, které má stát zájem zapojit do produktivní práce. Ministerstvo, soudy, státní zastupitelství a další resortní organizace využívají trvale odborných zkušeností seniorů při plnění svých úkolů, zejména při přípravě závažných odborných dokumentů, ale i v lektorské činnosti v rámci Justiční akademie a Justiční školy i při zkouškách justičních a právních čekatelů.
- **Ministerstvo financí (MF)** na základě usnesení vlády č. 1181 ze dne 14. listopadu 2001 vypracovalo Program přípravy na stárnutí populace v resortu ministerstva financí (dále jen „Resortní program“). Podkladem pro uplatnění tohoto programu v resortu, tj. nejen v prostředí ministerstva, ale i v prostředí existující soustavy orgánů celní a daňové správy, byla analýza

zaměstnanecké základny, zaměřená na zmapování její věkové struktury, spolu s rozbohem stávající úrovně pracovních, sociálních a dalších podmínek zaměstnanců-seniorů. Principy uvedené v Resortním programu byly konkretizovány v Projektu sociálního vzdělávání na základě Programu přípravy na stárnutí populace v resortu MF. MF v rámci tohoto projektu uspořádalo několik seminářů, při kterých byly seniorům předány informace a materiály o vzdělávání na universitách třetího věku a o veletrhu Dny seniorů, informace z oblasti psychologie a práva ad.

IV. Hmotné zabezpečení

□ **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** se významně podílelo na přípravě důchodové reformy. S účinností od 1. ledna 2004 byly schváleny některé parametrické změny základního důchodového pojištění. Tyto změny jsou v souladu se závěry Lisabonského a Barcelonského summitu a spočívají zejména v pokračování zvyšování důchodového věku, v omezení možnosti předčasného odchodu do starobního důchodu, v redukci hodnocení doby studia pro účely důchodového pojištění a ve zrušení omezení souběhu starobního důchodu s výdělkem. V únoru 2004 vláda schválila obecné „Hlavní principy důchodové reformy“. Na základě politických jednání byl v červnu 2004 ustaven Tým expertů, ve kterém měly zástupce všechny politické strany zastoupené v Poslanecké sněmovně Parlamentu, předseda vlády, ministr práce a sociálních věcí a ministr financí. V červenci 2005 byla vydána Závěrečná zpráva, kterou v srpnu 2005 vzala vláda na vědomí. V říjnu 2005 byl předsedům politických stran předložen návrh na přijetí společných tezí o dalších krocích důchodové reformy, které by měly být realizovány ještě v období před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu v roce 2006. Z případné dohody parlamentních politických stran pak vzejdou konkrétní úkoly pro legislativní práci.

□ Informovanost občanů produktivního a předdůchodového věku o podmínkách nároku na starobní důchod a významu doplňkových forem vytváření rezerv na stáří je zajišťována průběžně, a to prostřednictvím internetových stránek MPSV, přednáškovou a publikační činností a v rámci konzultačních dnů MPSV. MPSV vydalo rovněž sadu devíti informačních letáků k různým tématům, mezi kterými byly rovněž důchody. MPSV dále organizuje odborné a tiskové konference, případně semináře na témata důchodová reforma, rodina, sociální soudržnost apod. Další formou šíření informací je průběžné zodpovídání dotazů novinářů i zprostředkování odpovědí na dotazy veřejnosti a průběžné vystupování zástupců MPSV v médiích.

□ **Ministerstvo zemědělství (MZe)** – v měsíci březnu roku 2005 vešlo v platnost nařízení vlády o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele z důvodu pokročilejšího věku. Cílem tohoto opatření je ekonomické zajištění farmářů ve stáří, vytvoření podmínek pro začínající zemědělské podnikatele a udržení lidí na venkově. Program umožňuje farmářům, kteří dosáhli 55 let věku, požádat o podporu na předčasné ukončení činnosti. V praxi to znamená, že zmíněný zemědělec předá hospodářství svému následníkovi a začne pobírat dávku, vypočtenou na základě paušální sazby a zvýšenou o sazbu za počet předaných hektarů. Na pokrytí finančních nákladů spojených s tímto nařízením se podílí stát a EU.

□ V rámci **Ministerstva obrany (MO)** je důchodový systém aplikován dle obecně platných právních předpisů. Vojenským úřadem sociálního zabezpečení jsou přiznávány a vypláceny oprávněným osobám (bývalým vojákům, případně pozůstalým po nich) důchody (starobní, plný invalidní, částečný invalidní, vdovský, vdovecký, popř. sirotčí). Podle dřívějších právních norem se na bývalé vojáky z povolání vztahovaly určité preference (např. snížená věková hranice pro odchod do důchodu). Tyto zůstávají i nadále zachovány, nicméně došlo k jejich časovému ohraničení, a to do 31. prosince 2018. Vojenský úřad sociálního zabezpečení provádí zároveň poskytování některých dávek a služeb sociální pomoci

vyplývající z zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v platném znění (např. příspěvek na zakoupení a na provoz motorového vozidla, příspěvek na dietní stravování, na individuální dopravu apod.) pro tzv. vojenské důchodce. Peněžité dávky či konkrétní služby občanům, kteří žijí na území vojenských újezdů, jsou poskytovány prostřednictvím újezdních úřadů vojenských újezdů, které mají působnost obcí. Dávky státní sociální podpory (podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, a zákonů souvisejících) vyplácí rovněž újezdní úřady vojenských újezdů, které mají příslušné rozhodovací pravomoci. K hmotnému zabezpečení patří i příspěvky, které jsou hrazené zejména z prostředků FKSP a napomáhají zlepšovat sociální postavení zaměstnanců. Jedná se například o příspěvky zaměstnancům na příspěvkovou lázeňskou léčbu, na samopláteckou lázeňskou léčbu, na krátkodobý pobyt v zařízení sociální péče, na stravování, na kulturní, tělovýchovné, sportovní a jiné aktivity. U občanských zaměstnanců, kteří budou muset opustit resort MO v období reformy ozbrojených sil ČR, bude i nadále (do roku 2006) uplatňováno zvýšené odstupné.

V. Zdravý životní styl, kvalita života

□ **Ministerstvo zdravotnictví (MZ)** vyhlásilo na rok 2005 specifický dotační program s názvem „Projekty zdravého stárnutí“. Tento dotační program je určen na podporu projektů měst, obcí a nestátních neziskových organizací, které se zabývají péčí o seniory a občany postižené chorobami spojenými s vyšším věkem v České republice. V rámci tohoto programu jsou již druhý rok podporovány edukační projekty zahrnující rekondiční pobytové akce s edukačním programem pro seniory postižené chorobami spojenými se stářím např. diabetes II. typu, stavy po CMP apod., edukační docházkové akce (kurzy a výcviky), např. trénink paměti, reminiscenční terapie, rehabilitační cvičení atd., přednášky a tématické besedy, ediční činnost, např. podpora vzniku edukačních video a audioprogramů, vydávání speciálních tiskovin s tematikou zdravého stárnutí. Program je dále určen pro nejširší veřejnost, seniory, jejich rodinné příslušníky a zdravotníky. Podporuje projekty zaměřené na poradenství včetně telefonních poraden, webových stránek atd., projekty zaměřené na vybavení a provoz půjčoven rehabilitačních a kompenzačních pomůcek, projekty zaměřené na zřízení denních a respitních center určených občanům postiženým demencí a jejich rodinám. Program lze operativně modifikovat dle možných priorit a naléhavosti řešení aktuálních problémů v této oblasti. Ministerstvu zdravotnictví se v minulosti podařilo prostřednictvím dotačních programů akcelarovat vývoj v různých oblastech, např. v domácí a hospicové péči nebo péči o občany zdravotně postižené. Program zdravého stárnutí Ministerstva zdravotnictví může splnit obdobnou úlohu, jako dříve dotační programy určené na podporu zdravotně postižených a chronicky nemocných.

□ MZ přispívá ke zvýšení informovanosti občanů v oblasti ochrany zdraví, prevence nemocí a úrazů, v oblasti předcházení nepříznivým důsledkům nemocí, racionální výživy a životosprávy prostřednictvím dotačního programu Národní program zdraví – projekty podpory zdraví. Obecným cílem tohoto dotačního programu je dlouhodobě podporovat zájem o aktivní vztah a odpovědnost ke zdraví a jeho posilování v rodinách, školách, podnicích, obcích a jiných společenstvích prostřednictvím realizace projektů podpory zdraví. Schválené projekty podpory zdraví mají dle svého tématického zaměření intervenční charakter, jsou buď lokálního, okresního, regionálního nebo celorepublikového rozsahu a orientují se na vybrané skupiny obyvatelstva. O všech realizovaných projektech lze prohlásit, že dle svého zaměření zvyšují povědomí veřejnosti v péči o své zdraví a tím také napomáhají zvyšování kvality jejich života.

□ V souladu s ustanoveními § 132 odst. 1 a odst. 4 písm. b) zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, v platném znění, je zaměstnavatel povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce, a spolupracovat při zajištění bezpečného, nezávadného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí pro všechny zaměstnance na pracovišti. Orgány ochrany veřejného zdraví vykonávají v oblasti ochrany zdraví při práci ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění, státní zdravotní dozor nad dodržováním zákazů a plněním dalších povinností stanovených tímto zákonem a zvláštními právními předpisy k ochraně veřejného zdraví, včetně ochrany zdraví při práci před riziky plynoucími z fyzikálních, chemických a biologických faktorů pracovních podmínek, z nepříznivých mikroklimatických podmínek a z fyzické a

duševní zátěže a nad souvisejícími pracovními podmínkami, včetně vybavení pracovišť. Dodržování pracovních podmínek se týká všech pracovníků bez rozdílu věku a pohlaví. Všechny hygienické limity a normové hodnoty jsou právními předpisy stanoveny pro průměrnou populaci tak, aby byla zajištěna ochrana zdraví pracující populace po celý aktivní pracovní život. Pokud jde o osoby mimořádně vnímavé, které se výrazně odlišují od průměrné populace, spočívá jejich ochrana na individuálním posouzení reakce na podněty z pracovních podmínek a následné úpravě expozice relevantnímu faktoru. Skupina osob mimořádně vnímavých k působení některých faktorů zahrnuje i seniory. Potřebná vyšetření těchto osob, reakce jejich organismu, jejich posouzení a návrh na další opatření náleží lékařům pracovní lékařské péče, kterou jsou ze zákona povinni zaměstnavatelé zajistit pro všechny své zaměstnance. Obdobně jako v prakticky všech průmyslových státech nezaručuje dodržení hygienických limitních hodnot stanovených naší legislativou vždy plnou pracovní pohodu, a to ani pro mladší populaci, týká se např. limitních hodnot pro hluk, některé chemické látky s charakteristickým zápachem a jiné.

□ Problematika pracovní lékařské péče je nově upravena v návrhu zákona o zdravotní péči, který schválila vláda usnesením č. 1122 ze dne 7. září 2005. S ohledem na věk je řešena stávající úprava preventivních prohlídek, kdy obecně jsou stanoveny kratší lhůty preventivních prohlídek u osob nad 50 let věku tak, aby bylo zajištěno včasné zjištění počínajících onemocnění a byly vytvořeny předpoklady pro udržení fyzických a psychických schopností osob do vysokého věku.

□ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)** v rámci V. Národního programu rozvoje sportu pro všechny pokračuje v realizaci podprogramu s názvem „Podpora programů zaměřených na pohybové aktivity občanů starších 60 let“, který je určen na podporu speciálních projektů celostátního rozsahu zaměřených na seniory. K tomuto programu se hlásí občanská sdružení jako je Česká obec sokolská, Česká asociace sportu pro všechny, OREL, Klub českých turistů (který má velkou část svých aktivit zaměřenou na seniory) a některé další menší organizace. Problematice tělovýchovy a sportu seniorů se též věnují Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze a Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci s bakalářským a magisterským studijním programem „Aplikovaná tělesná výchova“ a „Rekreologie“. Finanční dotace na uvedený program v roce 2004 činila 1 560 tis. Kč (údaj vychází z počtu předložených projektů). Na úrovni základních škol je problematika zdravého životního stylu a přípravy na stárnutí řešena například prostřednictvím Programu podpory kladných mezigeneračních vztahů (více viz kapitola I. Etické principy). Úkoly vyplývající z Národního programu přípravy na stárnutí populace v České republice mají dlouhodobý charakter a v oblasti tělovýchovy a sportu jsou z hlediska Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy postupně plněny.

□ **Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)** aktualizuje harmonizované označení nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků v souladu s legislativou ES a přispívá tak k vyloučení zaměnitelnosti různých druhů výrobků, k ochraně zdraví a životního prostředí.

□ **Ministerstvo dopravy (MD)** zpracovalo Dopravní politiku České republiky pro léta 2005 – 2013, kterou schválila vláda dne 13. července 2005 usnesením č. 882. Mezi hlavní úkoly Dopravní politiky ČR patří mimo jiné vytvářet podmínky pro fyzickou i finanční přístupnost k dopravě pro všechny skupiny obyvatelstva,

specificky zejména s ohledem na osoby s omezenou schopností pohybu a orientace, za které se podle ustanovení § 2 písm. b) vyhlášky č. 369/2001 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, považují mimo jiné též osoby postižené pohybově, zrakově a sluchově i osoby pokročilého věku. Právní předpoklady pro zajištění uvedeného úkolu jsou v drážní dopravě již vytvořeny v zákonu č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů. Na základě této právní úpravy jsou v rámci přípravy a realizace staveb na dráhách realizovány bezbariérové přístupy do prostor pro cestující veřejnost. Upravuje se zejména výška nástupišť tak, aby jejich výška usnadňovala přístup do vozidel veřejné drážní dopravy. Povrch nástupišť se upravuje tak, aby byl protiskluzový a měl prvky pro orientaci osob s omezenou schopností pohybu a orientace. Při realizaci staveb se schodiště doplňují rampami, výtahy apod. Při rekonstrukcích, modernizacích a obnově vozidlového parku veřejné drážní osobní dopravy jsou uplatňovány požadavky na výšku podlah tak, aby bylo usnadněno nastupování a vystupování osob s omezenou schopností pohybu a orientace do těchto dopravních prostředků. V některých vlacích jsou zařazovány vozy se zdvihací plošinou, které usnadňují také přepravu osob na vozících pro invalidy. Nově se stanice podle potřeby postupně vybavují mobilní plošinou pro naložení vozíku pro invalidy do vlaku. Informace o rozsahu bezbariérové přístupnosti jednotlivých železničních stanic a vybavení železničních stanic mobilní zdvihací plošinou jsou v knižním jízdním řádu ČD 2004/2005 nově uvedeny v seznamu stanic. V tomto jízdním řádu je v hlavičce vlaku uveden také mezinárodní symbol přístupnosti (postava sedící na vozíku pro invalidy), pokud vlak má vozy vhodné pro přepravu cestujících na vozíku pro invalidy, nebo pokud je ve vlaku zařazen vůz se zdvihací plošinou. V rámci výstavby železničních koridorů a modernizace jednotlivých traťových úseků byl v roce 2003 zajištěn bezbariérový přístup pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace v těchto železničních stanicích: Pardubice hlavní nádraží, Záboří nad Labem, Hranice na Moravě, Studénka, Otrokovice, Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a dále ve všech železničních stanicích v traťovém úseku Kralupy nad Vltavou - Praha Bubeneč. Mezi dokončené stavby v roce 2004 patří modernizace železničních stanic v traťovém úseku Hranice na Moravě - Studénka a v úseku Olomouc - Červenka. V rámci modernizace železničních uzlů jsou v současné době dokončeny stavby - průjezd železničním uzlem Děčín a průjezd železniční stanicí Choceň.

□ V rámci programu podpory obnovy vozidel městské hromadné dopravy a veřejné linkové autobusové dopravy, pomocí kterého dostávají dopravci systémové investiční dotace na nákup nových vozidel, je prioritou lepší přístupnost těchto vozidel pro osoby se zdravotním a pohybovým postižením. Tato vozidla jsou tedy vhodná i pro méně pohyblivé osoby, tzn. pro seniory.

□ Problematika zajištění finanční přístupnosti veřejné železniční dopravy osobám zdravotně postiženým a osobám pokročilého věku (důchodcům) nespadá do kompetence Ministerstva dopravy. Tuto oblast upravuje cenový výměr Ministerstva financí, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami. Pro železniční dopravu podle této regulace platí, že zdravotně postižené osoby mají nárok na zvláštní jízdné ve výši maximálně 25 % obyčejného jízdného ve druhé vozové třídě vlaků osobní přepravy a důchodci mají nárok na zvláštní jízdné ve 2. vozové třídě ve výši maximálně 50 % obyčejného jízdného.

- Informace o spojení veřejnou linkovou osobní dopravou a železniční osobní dopravou jsou k dispozici na internetu, kde lze najít také jízdní řády městské hromadné dopravy téměř 50 měst ČR a letové řády letiště Praha Ruzyně. Aplikace poskytující informace o dopravním spojení pro těžce zdravotně postižené uživatele je prováděna v souladu s projektem Blind Friendly Web občanského sdružení Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR.
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** podpořilo a nadále bude finančně podporovat řadu poskytovatelů sociálních služeb, kteří vyvíjejí aktivity ve vztahu k seniorům a ke zkvalitnění jejich života (viz dotace přidělené na sociální služby pro seniory v části II. Přirozené sociální prostředí).
- **Ministerstvo spravedlnosti (MS)** si je vědomo potřeby podpořit zájem zaměstnanců o průběžné sledování svého zdravotního stavu a optimalizaci životních návyků vedoucích k minimalizaci rizik plynoucích ze stárnutí. Svým zaměstnancům ministerstvo vytváří příznivé podmínky v oblasti stravování a sportovního vyžití, nabízí možnosti rekondičních pobytů. MS si je vědomo i opravdového nebezpečí, které hrozí z trvalého a příliš intenzivního zatížení organismu, kdy velkou skupinu potenciálních zdrojů zrychleného stárnutí tvoří trvalé stresy. Pokud jde o stresy vznikající v pracovním procesu, předchází jim MS vytvářením vhodného organizačního uspořádání, organizace a stylu práce.
- **Ministerstvo obrany (MO)** pro zaměstnance a jejich rodinné příslušníky připravilo poradenské služby zaměřené na různé oblasti. Koordinováno je poskytování služeb Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení současným i bývalým zaměstnancům resortu MO.
- **Ministerstvo kultury (MK)** průběžně přijímá taková opatření, která mají přispět ke zlepšení pracovního prostředí. Např. novým pracovním řádem byl výrazně omezen škodlivý vliv kouření tím, že místa pro kuřáky byla vyhrazena mimo vnitřní prostory budov MK. V rámci opatření MK směřujícím ke zdravotně postiženým a seniorům byly v objektech ministerstva vybudovány a uvedeny do provozu osobní výtahy, oba objekty – objekt na tř. Milady Horákové 139 i Nostický palác - jsou ve všech prostorách bezbariérově přístupné.
- **Ministerstvo životního prostředí (MŽP)** v průběhu roku 2004 uspořádalo pro zaměstnance ministerstva a resortních organizací několik akcí. Jednalo se např. o akce Správný životní styl, Stáří a jak se ho dožít v plné kvalitě zdraví a dobré fyzické kondici, Detoxikace lidského organismu, Pohybem proti běhu času, Alternativní způsoby masáží a léčení.

VI. Zdravotní péče

- **Ministerstvo zdravotnictví (MZ)** si v rámci resortního programu výzkumu Ministerstva zdravotnictví stanovilo jako jednu z priorit „Věkově specifické aspekty zdraví a nemoci“, bod „zlepšení geriatrické péče a geriatrického výzkumu“ a bod „poruchy vyskytující se převážně ve vyšších věkových kategoriích (zejména onemocnění kardiovaskulární, onkologická, poruchy mozku a metabolické)“. Další prioritou v rámci resortního programu výzkumu MZ jsou „Aktuální problémy ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů“ a to bod „zajištění péče efektivním a přijatelným způsobem ohroženým skupinám“ (např. péče o staré lidi apod.).
- V rámci Národního programu výzkumu I. a jeho programu Zdraví obyvatel jsou stanoveny priority „vytvoření podmínek pro prodloužení očekávaného lidského života o dva roky v průběhu deseti let“, „vytvoření podmínek pro zlepšení kvality života ve vyšších věkových kategoriích“, „vypracování systému pro ošetřování seniorů v zařízeních mimo sektor zdravotnictví a oddělení systému zdravotní a sociální péče“.
- MZ vypracovalo standardy poskytování zdravotní péče, které jsou postupně uveřejňovány ve věstníku MZ.
- V návruhu zákona o zdravotní péči je zakotven pojem léčebná rehabilitace. Legislativně dále MZ plánuje zakotvit mezi odborné léčebné ústavy též geriatrické léčebny a léčebny pro dlouhodobě nemocné, které budou určeny k poskytování léčebné péče s těžištěm činnosti v odborné ošetrovatelské péči a léčebné rehabilitaci, zpravidla u pacientů vyššího věku s přítomností více nemocí současně, u nichž nelze nebo není účelné poskytovat potřebnou zdravotní péči v domácím prostředí. Nově budou zakotveny hospice, které nejsou dosud legislativně zakotveny.
- MZ zahájilo práce na přípravě tzv. jednotného indikačního seznamu pro následnou lůžkovou léčebnou rehabilitaci. Smyslem a konečným cílem vytvoření jednotného indikačního seznamu je zvýšit dostupnost následné léčebné rehabilitace především u závažných zdravotních postižení a zajistit pacientům, u nichž je indikována následná ústavní léčebná rehabilitace, poskytnutí takové péče, kterou stav pacienta s ohledem na tíži poruchy funkce právě vyžaduje. Jednotný indikační seznam a standardizace léčebných postupů, včetně požadavků na personální a další vybavení dle tíže funkčního postižení přijímaných nemocných pomohou eliminovat neekonomické a mnohdy neetické počínání zdravotnických pracovníků.
- Ministerství zdravotnictví byla zřízena „Cena Makropulos“, která bude sloužit k ocenění komplexního projektu péče o seniory na komunitní úrovni se zvláštním zřetelem k problematice zdravotní a zdravotně sociální péče. Cena není určena jednotlivci, ale městu nebo obci, případně organizaci ČR, za aktivity významně pomáhající řešit problematiku péče o seniory. Dne 6. října 2005 u příležitosti Mezinárodního dne seniorů byla tato cena udělena poprvé, a to humanitárnímu občanskému sdružení ŽIVOT 90 za projekt Tísňová péče AREÍON. Projekt je realizován od roku 1992, kdy byl zřízen dispečink a instalovány první terminální stanice. V současné době je tato péče poskytována 995 klientům ŽIVOTA 90 v šesti krajích ČR (Praha, Středočeský kraj, Ústecký kraj, Královéhradecký kraj, Jihočeský

kraj a Vysočina) prostřednictvím čtyř dispečinků v Praze, Kutné Hoře, Hradci Králové a Jihlavě.

□ **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** iniciovalo ustavení Meziresortní komise integrované péče, jejímž cílem bylo řešit problematiku poskytování sociální péče ve zdravotnických zařízeních a zdravotní péče v zařízeních ústavní sociální péče. Komise složená ze zástupců MPSV, MZ a VZP pracovala od léta 2003. Jedním z výsledků práce této komise byl koncepční návrh „sociálně zdravotního lůžka“. Komise dále stanovila výkony ošetrovatelské péče v zařízeních sociální péče, navrhla novelu vyhlášky o „sociálních“ hospitalizacích aj. Výstupy z činnosti komise byly využity při zpracování návrhu zákona o sociálních službách a doprovodného zákona, které obsahují návrh právní úpravy poskytování zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb a návrh právní úpravy poskytování sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních.

□ MPSV se zaměřilo v návaznosti na reformu státní správy a samosprávy na poskytování potřebných služeb reagujících na potřeby lidí v dané komunitě, což je také jeden z hlavních cílů procesu komunitního plánování sociálních služeb. Cykličnost plánovacích procesů a průběžného sledování nabízených služeb a poptávky po nich umožňuje reagovat na změny a přizpůsobovat se jim. MPSV metodicky i finančně (formou dotací) podporuje obce a kraje, kde plánování sociálních služeb probíhá. Koncepčně je komunitní plánování zakotveno v návrhu zákona o sociálních službách. MPSV preferuje multidisciplinární přístup k hodnocení potřeb uživatele sociálních služeb na komunitní úrovni. V oblasti poskytování domácí zdravotní péče podporuje MPSV rozvoj domácí integrované péče, a to jak v oblasti finanční, tak i v oblasti plánovaného zavádění standardů kvality a následném provádění inspekcí kvality sociálních služeb.

□ V rámci **Ministerstva vnitra (MV)** jsou aktivity vedoucí ke zdravějšímu životnímu stylu, udržení a zlepšení kvality života včetně prevence nemocí a podpory zdraví nejen jedním z plněných hlavních cílů resortního zdravotnictví, ale i jednou z mnoha aktivit a opatření Programu Zdraví 21, na kterých se celý resort podílí. Jako další markantní případy lze uvést pravidelně prováděné preventivní prohlídky zdravotního stavu spojené s edukačními pohovory, preventivní programy zdravotní péče a výchovné působení vzdělávacího systému policejního školství. Tyto aktivity působí pozitivně nejen na příslušníky a zaměstnance resortu, ale i na jejich rodinné příslušníky při formování zdravějšího životního stylu a pozitivních změnách kvality života.

□ Resortní zdravotnictví MV participovalo na přípravě vzniku posttraumatických týmů, na jejichž činnosti se zdravotničtí pracovníci rovněž podílejí. Zásadním přínosem v této oblasti je vznik a bezproblémové fungování tzv. linky pomoci v krizi, která je nedílnou součástí využití služeb uvedených týmů. Do současné doby se ale nepodařilo zrealizovat záměr, aby ve všech zdravotnických ústavech byla zřízena funkce klinického psychologa, a to hlavně z důvodů ekonomických, personálních a organizačních. Personální posílení stávajících zdravotnických ústavů o jeden obvod tak, aby byly dostupné zejména pro seniory, a rozšíření spektra zdravotní péče o další obory, nebylo možné do současné doby z ekonomických důvodů realizovat. Péče seniorům je v resortu zabezpečována fakultativně v rámci platných norem a stávajícího sociálního programu, zejména se týká poskytování zdravotní péče, ale i odborové činnosti a čerpání možných prostředků z fondu sociálních a kulturních potřeb, přičemž limitujícím faktorem jsou finanční a personální možnosti resortu.

VII. Komplexní sociální služby

□ **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** připravilo návrh zákona o sociálních službách, který vláda schválila dne 24. srpna 2005 usnesením č. 1052. Návrh zákona vytváří podmínky pro zvýšení kvality a rozšíření nabídky sociálních služeb. Návrh zákona legislativně zakotvuje jednotlivé typy sociálních služeb, nárok na poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace, zavádí systém registrace poskytovatelů sociálních služeb a upravuje kontrolu sociálních služeb, jejíž nedílnou součástí je kontrola kvality poskytování sociálních služeb s využitím stanovených standardů kvality. Registraci a inspekci poskytovatelů sociálních služeb budou provádět krajské úřady. Návrh zákona dále zavádí příspěvek na péči ve výši 1 500 až 11 000 Kč, jehož příjemcem bude osoba potřebující sociální službu. Výše příspěvku bude závislá na stupni závislosti, který se bude zakládat na objektivizovaném zhodnocení míry soběstačnosti a potřeby péče. Příspěvek na péči by měl nahradit dosavadní zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, což bude znamenat zjednodušení systému. Návrh zákona rovněž upravuje předpoklady pro výkon povolání sociálních pracovníků, použití opatření omezujících pohyb osob atd. Pozornost sociálních pracovníků a všech subjektů poskytujících sociální služby by se měla zaměřit na vyhledávání seniorů, kteří se nacházejí v nepříznivé zdravotní a sociální situaci. Návrh zákona přispěje ke zvýšení místní, časové i ekonomické (zejména u služeb terénních) dostupnosti sociálních služeb, k vytváření nových forem služeb a péče a vytvoření podmínek pro důstojný a aktivní život obyvatel rezidenčních zařízení pro seniory. Zajištění dostupnosti sociálních služeb je dle návrhu zákona o sociálních službách v kompetenci obcí a krajů, které budou podle návrhu zákona zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území, zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a zajišťovat dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území. Zákon by měl přispět také k zajištění efektivní spolupráce se zdravotnickými zařízeními, zajištění poskytování sociálních služeb v souladu se standardy kvality sociálních služeb, které bude stát garantovat vydáváním oprávnění k poskytování sociálních služeb a průběžnou inspekci kvality služeb a k rozvoji takových sociálních služeb, které pomáhají udržet dosavadní způsob života v domácím prostředí a umožňují zachování většiny sociálních vazeb. Pokud zákon schválí Parlament České republiky a podepíše prezident, nabude účinnosti 1. ledna 2007.

□ MPSV ve spolupráci s odborníky z řad vzdělavatelů i uživatelů a na základě analýzy sociálních pracovníků, připravilo Teze zákona o sociálních pracovnících, které byly schváleny vládou dne 26. ledna 2005 usnesením č. 107. Na základě uvedeného usnesení byly Teze zpracovány do návrhu zákona o sociálních službách.

□ MPSV podporuje rozvoj neústavních služeb pro seniory vyhlášením dotačních titulů na pilotní projekty. Mezi priority patřil také v roce 2004 a 2005 program podpory inovativních projektů v oblasti komunitního plánování a zavádění standardů kvality sociálních služeb.

□ **Ministerstvo obrany (MO)** v roce 2002 schválilo „Koncepti péče Ministerstva obrany o účastníky národního boje za osvobození, vojenské důchodce a důchodce resortu“. Jejím cílem je navázat na systém státní sociální péče a vytvořit

předpoklady k tomu, aby se vojenští senioři mohli i ve stáří intenzivně podílet na společenském životě a zachovali si tak vytvořené společenské styky a své zájmy a aby mohli přiměřeně uspokojovat své životní potřeby, a tím se vyrovnali s podmínkami, které přináší proces stárnutí. Při aplikaci koncepce spolupracuje MO s jednotlivými občanskými sdruženími, která sdružují účastníky odboje, válečné veterány a důchodce resortu.

□ V roce 2003 byl vydán rozkaz ministra obrany k poskytování dávek a služeb sociální péče některým bývalým vojákům a účastníkům národního boje za osvobození. Ve stejném roce bylo rozkazem ministra obrany vyřešeno poskytování zdravotní péče a rekreačních pobytů některým válečným veteránům. Podle uvedených INA (interní normativní akt) jsou rovněž poskytovány dávky a služby sociální péče účastníkům odboje a vojenským důchodcům starším 70 let na lázeňskou léčbu příspěvkovou a samopláteckou, na rekreační pobyty zahraniční a tuzemské. Od roku 2003 poskytuje MO výše uvedené kategorii osob rovněž příspěvek k překonání tíživé sociální situace.

□ V roce 2004 byl schválen Program a cíle dotací MO v oblasti sociální péče při zabezpečení pobytu a zajištění nadstandardní péče o oprávněné osoby v ústavech sociální péče. V rámci svého dotačního programu poskytuje resort MO dotace na umístění a pobyt oprávněných osob v zařízeních sociální péče, která provozují nestátní neziskové organizace, nebo v zařízeních, která jsou zřízena obcemi a kraji. Resort MO provozuje domov péče o válečné veterány, který byl zřízen při Ústřední vojenské nemocnici v Praze s kapacitou 18 sociálních míst pro veterány. V květnu roku 2005 byl nově otevřen Domov pro veterány v Karlových Varech, který je provozován Vojenskými lázeňskými a rekreačními zařízeními. Domov má 24 míst pro veterány.

VIII. Společenské aktivity

- **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** ve spolupráci s dalšími resorty zpracovalo Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004 - 2006, který byl schválen vládou dne 21. července 2004 usnesením č. 730. Plán se zaměřuje na skupiny občanů nejvíce ohrožené chudobou a sociálním vyloučením, včetně zranitelných skupin seniorů (senioři ovdovělí, křehcí, chronicky nemocní nebo zdravotně postižení atd.). Plán analyzuje situaci v oblasti zdravotní péče, bydlení, dopravy, dostupnosti sociálních služeb, informačních technologií, právních služeb a dalších služeb a stanovuje opatření v těchto oblastech, včetně opatření na zajištění spolupráce a účasti všech zainteresovaných subjektů na realizaci tohoto plánu. Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004 – 2006, který MPSV v roce 2005 vydalo jako neperiodickou publikaci v české a anglické verzi, zahrnuje rovněž příklady dobré praxe, tj. příklady konkrétních opatření, která přispívají k sociálnímu začlenění osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením.
- MPSV v rámci své dotační politiky podporuje nestátní neziskové subjekty, které podporují společenské aktivity a začlenění seniorů na komunitní úrovni.
- **Ministerstvo kultury (MK)** vyhlásilo pro rok 2004 a pro rok 2005 v rámci dotačních programů konkurzy, které obsahovaly téma stáří. Téma stáří zůstalo jako v předešlém roce samostatným bodem ve třech konkurzech: 1) podpora kulturních aktivit zdravotně postižených občanů, 2) podpora neprofesionálních uměleckých aktivit a 3) ochrana tradiční lidové kultury a podpora tradičních lidových uměleckých řemesel. V dalších dotačních programech je téma obsaženo v obecném zaměření na celoživotní vzdělávání: 1) podpora kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v ČR a 2) podpora zájmových kulturních aktivit. V rámci těchto programů bylo v roce 2004 podpořeno celkem 8 projektů částkou 630 000 Kč. Byly podpořeny národní přehlídky amatérských uměleckých aktivit seniorů a celoroční arteterapeutické aktivity seniorů. V rámci těchto programů se senioři uplatňují také jako dobrovolníci a zapojují se do práce v porotách, externích poradních komisích, ad hoc pracovních skupinách zřizovaných pro přípravu koncepčních a programových dokumentů. Touto formou se uplatní a přispějí svými zkušenostmi stovky odborníků.
- Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy v rámci standardů vybraných veřejných služeb poskytovaných muzei a galeriemi stanovuje zpřístupňování sbírek a programů mezi jinými specifickými skupinami též seniorům. Organizace sdružující seniory i jednotlivce mají v oblasti kultury zájem o průběžné informace o slevách poskytovaných na kulturní programy. Informace z působnosti všech útvarů MK, a to zejména příspěvkových organizací, je zveřejněna na internetových stránkách MK, adresa www.mkcr.cz v rubrice Kultura. Zájem o zpřístupnění kulturních programů pro seniory přijímá MK s povděkem. Proto učinilo vnitřní opatření, aby tato zveřejněná informace byla pravidelně aktualizována, vždy k termínu 20. dubna nebo 20. září v souvislosti se zahájením turistické nebo divadelní sezóny.
- **Ministerstvo obrany (MO)** v rámci své dotační politiky podporuje občanská sdružení a různé organizace, které spolupracují s Armádou ČR a ve kterých senioři pracují. Na řadě aktivit se organizačně podílí odborové orgány. Jedná se např. o besedy, poznávací zájezdy, společenské večery, osvětové přednášky. Celospolečensky významné události pro veterány a seniory jsou řešeny v gesci

MO. Senioři jsou účastníky, a v mnoha případech aktivními spolupracovníky, při organizování kulturních, společenských, sportovních a dalších činností v posádkách, kde ukončili svoji služební nebo pracovní kariéru a mají zde možnost předávat své zkušenosti mladším generacím. Celoživotní zkušenosti válečných veteránů jsou využívány při výchově a motivaci mladých vojenských profesionálů.

□ Resort MO dlouhodobě implementuje doporučení EU týkající se systému celoživotního vzdělávání do podmínek služebních a pracovních činností vojáků z povolání a občanských zaměstnanců. Zásady kariérního řádu a připravovaná koncepce vzdělávání v resortu MO vycházejí z důsledné aplikace principu průběžného udržování, prohlubování a zvyšování kvalifikace v průběhu celé kariéry jak vojáků z povolání, tak občanských zaměstnanců. Programy dalšího postgraduálního vzdělávání obsahují všechny moduly nezbytné pro kvalifikovaný výkon pracovních činností na systemizovaných místech (včetně adekvátních znalostí informačních technologií, environmentální problematiky, evropských záležitostí, odborných profesních vzdělávacích aktivit apod.). Pozitivním přínosem pro vojáky z povolání je program rekvalifikací, tzn. nabídek vzdělávacích akcí nakupovaných u mimoresortních vzdělávacích institucí, jejichž cílem je ulehčit výběr nového zaměstnání na trhu práce těm vojákům z povolání, kterým končí služební poměr.

IX. Vzdělávání.

□ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)** podporuje vzdělávání seniorů v rámci univerzit třetího věku. Od roku 1990 otevřely některé vysoké školy přístup zájemcům z řad seniorů a umožnily jim studium ve vybraných tematických jedno až čtyřsemestrových kurzech. V kalendářním roce 2004 pořádalo univerzitu 3. věku celkem 17 veřejných vysokých škol, které nabízely seniorům kurzy různého zaměření na svých fakultách. Uvádíme některá témata: biologie člověka, význam prevence v medicíně, humanitní obory v medicíně, egyptologické bádání, filmový seminář, česká literatura od roku 1945, právo, morálka, hospodářství, paleontologie, chemie kolem nás, ontogeneze a fylogeneze člověka, práce s počítačem, kurz digitální fotografie a další. Celkový počet seniorů zapojených v akademickém roce 2004/2005 do vzdělávacích procesů různého typu byl téměř 15 tisíc osob. Finanční dotace pro tyto kurzy v roce 2004 činila 8 500 tis. Kč. Na podporu infrastruktury (komunikační a informační prostředky, vybavení informačních a administrativních center) univerzit 3. věku na 16 vysokých školách byla v roce 2004 poskytnuta finanční dotace 14 951 tis. Kč. Při kurzech univerzity 3. věku, zejména v počítačových učebnách, se jako asistenti pedagogů uplatňují někteří senioři i studenti. Všechny studijní programy, které mají distanční formu vzdělávání, jsou společné pro mladou i starší generaci.

□ Kurzy informační technologie nabízejí jednak některé vysoké školy v rámci univerzity 3. věku, jednak v rámci projektů Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ) MŠMT. Dotační program SIPVZ zahrnoval „Okruh e – projekty podporující informační gramotnost znevýhodněných skupin obyvatelstva“ určený pro cílovou skupinu „veřejnost“. Projekty tohoto typu jsou realizovány na školách. Jde zpravidla o školení, která jsou určena seniorům, rodičům na rodičovské dovolené a nezaměstnaným rodičům žáků školy. Tyto kurzy probíhají ve školních počítačových učebnách, učitelé vytvářejí výukové materiály vhodné pro tyto cílové skupiny a metodické postupy, které zohledňují jejich specifické potřeby. Všechny počítačové učebny na školách, kde se provádí školení pro veřejnost, jsou připojeny k internetu a základy práce na internetu a s elektronickou poštou tvoří páteř výukových programů těchto kurzů. V roce 2004 byla z rozpočtu odboru SIPVZ na projekty tohoto typu vynaložena částka 3 400 tis. Kč. Školy řeší tyto projekty na regionální úrovni a mohou tedy vhodně zacílit své programy v souladu s potřebami dané lokality a získat zároveň podporu ze strany zřizovatelů (na úrovni obce, kraje).

□ Pro podporu rozvoje dalšího vzdělávání MŠMT hodlá využít i finančních zdrojů Evropské unie. Bude vyhlášena výzva ke zpracování grantů, adresovaná především na školy, školská zařízení a specializované vzdělávací instituce, a jejím cílem bude podpora nabídky kurzů dalšího vzdělávání. Z Evropského sociálního fondu se plánuje čerpání finanční pomoci pro projekt „Vytváření národní soustavy kvalifikací podporující propojení počátečního a dalšího vzdělávání“ a projekt, který bude zaměřen na „Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým“.

□ Podprogram Gruntvig umožňuje získat finanční podporu od Evropské komise. V letech 2001 až 2003 bylo v rámci tohoto podprogramu schváleno 137 projektů. Dva z nich byly zaměřené na vzdělání seniorů. Tyto projekty probíhají v rámci kurzů „Nebojte se počítačů“, organizovaného Fakultou elektrotechnickou Českého vysokého učení technického v Praze při Univerzitě 3. věku. Jde o projekty:

„Kompetenční síť pro seniory“ (kurz trvá 2 semestry, jednou týdně 2 hodiny) a mezinárodní interdisciplinární projekt „Povídky o městech“, na kterém spolupracuje Univerzita 3. věku. Cílem je využívání počítačů pro psaní, vyprávění o městech, ve kterých senioři žijí, sdělování poznatků v cizích jazycích, navazování nových přátelství, prezentace textů.

□ Dalším projektem, který v této oblasti realizuje MŠMT v roce 2005, je projekt SENIOR. Projekt SENIOR využívá organizace poskytující vzdělávací služby pro dospělé. Tento postup se jeví jako efektivní, neboť je založen na spolupráci resortu školství, mládeže a tělovýchovy a krajských organizací, které již vzdělávací služby pro dospělé poskytují. V současné době pracují vzdělávací centra v Moravskoslezském a Libereckém kraji a v dalších krajích zahájí činnost v nejbližší době. Národní ústav odborného vzdělávání ve spolupráci s centry vzdělávání připravil výukové, informační a rekvalifikační programy pro seniory, část těchto programů – zejména zájmového zaměření – má charakter společných vzdělávacích programů s mladou generací. Rekvalifikační programy současně reagují na potřeby trhu práce v daném regionu. Centra vzdělávání se budou podílet na realizaci programů Akademie třetího věku. Národní ústav odborného vzdělávání ve spolupráci s centry vzdělávání a se sociálními partnery (úřady práce, městské úřady, domovy důchodců, zaměstnavatelé) bude podnikat kroky potřebné pro zajištění kvality realizace programů. Veškeré koncepční materiály vytvořené v rámci projektu SENIOR i praktické zkušenosti z realizace projektů pak budou k dispozici dalším postupně zřizovaným vzdělávacím centrům, popř. dalším zájemcům splňujícím podmínky pro tuto činnost.

□ **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** zpracovalo Koncepti celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků a výchovy k lidským právům, kterou schválila vláda usnesením č. 434 ze dne 7. května 2003. Na základě zadání vlády zpracovalo MPSV analýzu a vyhodnocení činnosti sociálních pracovníků z hlediska kvantity jejich potřeby a z hlediska pracovní náplně. V roce 2005 připravilo MPSV Teze zákona o sociálních pracovnících, které byly schváleny usnesením vlády č. 107 ze dne 26. ledna 2005 a na základě tohoto usnesení zapracovány do návrhu zákona o sociálních službách.

□ MPSV připravuje systém vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v souvislosti s přípravou tendrů, které umožní čerpání financí na tyto vzdělávací programy z ESF. MPSV podporuje aktivity, které napomáhají zvyšovat informovanost seniorů o možnostech a formách vzdělávání.

□ V rámci **Ministerstva vnitra (MV)** je kurzům práce s výpočetní technikou věnována maximální pozornost. Celkem bylo v roce 2004 realizováno 78 kurzů, jichž se zúčastnilo cca 750 zaměstnanců. Starším pracovníkům, kteří nemají dostatečné zkušenosti s touto technologií, je poskytována individuální péče. Struktura stávajících vzdělávacích programů je postupně rozšiřována o nabídky programů začleněných do University 3. věku. O aktuálních nabídkách těchto programů jsou bývalí příslušníci a zaměstnanci v důchodovém věku vhodným způsobem informováni. Nabídka vzdělávacích aktivit zajišťovaných odborem personálním je pravidelně aktualizována na intranetových stránkách – oddělení vzdělávání zaměstnanců Ministerstva vnitra.

X. Bydlení

□ **Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR)** průběžně realizuje opatření Programu v oblasti bydlení. Prosazování obecně technických požadavků užívání veřejných budov osobami s omezenou schopností pohybu a orientace v rámci nové i stávající výstavby je průběžně zabezpečováno v rámci činnosti stavebních úřadů, které při umístování, povolování a kolaudaci staveb a jejich změn postupují, mimo jiné, podle stavebního zákona (§ 138a) a vyhlášky MMR č. 369/2001 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace (zejména § 1).

□ V roce 2004 pokračovala realizace dvou programů na podporu bydlení zaměřených na domácnosti, které se nemohou finančně podílet na pořízení bytu, případně jsou ještě navíc znevýhodněné ze zdravotních či dalších důvodů. Jedná se o následující podpůrné nástroje: Program podpory výstavby nájemních bytů a technické infrastruktury pro rok 2004 a Program výstavby podporovaných bytů.

□ Cílem Programu podpory výstavby nájemních bytů a technické infrastruktury je výstavba nájemních bytů ve vlastnictví obcí, které jsou určeny pro příjmově vymezené skupiny domácností, u nichž lze předpokládat, že nejsou schopné finančně participovat na pořízení bydlení. Program neumožňuje obcím sdružovat finanční prostředky s jinou osobou, ani pozdější převedení bytu do vlastnictví nájemcům. Program jednoznačně slouží pro výstavbu nájemních bytů pro sociálně slabší osoby, mezi něž patří i mnozí senioři. Při výstavbě domu s 10 a více byty musí být nejméně 10 % bytů upravitelných, tj. bytů, které bez dalších stavebních zásahů splňují podmínky bezbariérovosti. Za stejných podmínek je poskytována dotace na výstavbu nájemních bytů pro nízkopříjmové domácnosti také ze Státního fondu rozvoje bydlení. Tabulka uvádí počet bytových jednotek a celkovou výši finančních příspěvků, které byly v uvedených letech poskytnuty z rozpočtu MMR na výstavbu nájemních bytů.

	2003	2004
Počet b.j.	2 199	877
Dotace celkem	609,7 mil. Kč	285 mil Kč.

Na podporu výstavby nájemních bytů v roce 2005 je v kapitole MMR státního rozpočtu určeno 483 mil. Kč.

□ Cílem Programu výstavby podporovaných bytů je výstavba nájemních bytů ve vlastnictví obcí nebo dobrovolných svazků obcí pro osoby, které jsou znevýhodněny v přístupu k bydlení nejen příjmově, ale také z dalších důvodů (např. zdravotní stav, věk, nepříznivé sociální či životní okolnosti atd.) a jsou tak ve větší míře ohroženy sociálním vyloučením. Poskytnutí dotace je podmíněno zajištěním sociálních služeb. Program vymezuje tři dotační tituly: 1) chráněné byty - pro osoby se zdravotními problémy, všechny chráněné byty musejí být upravitelné, tj. bez dalších stavebních úprav splňující základní požadavky bezbariérovosti. Budova, ve které se nacházejí chráněné byty, musí splňovat obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami se sníženou schopností pohybu a orientace, 2) byty na půl cesty - pro osoby a domácnosti se sociálními handicap, které žijí konfliktním způsobem života a 3) vstupní byty - pro osoby, které ani za využití všech stávajících nástrojů sociální a bytové politiky nemají přístup k bydlení. Tabulka

uvádí počet bytových jednotek a celkovou výši finančních příspěvků, které byly v uvedených letech poskytnuty z rozpočtu MMR na výstavbu podporovaných bytů.

	2003	2004
Počet b.j.	239	824
Dotace celkem	183 mil. Kč	201 mil Kč.

Na výstavbu podporovaných bytů v roce 2005 je v kapitole MMR vyčleněna částka 500 mil. Kč.

□ **Ministerstvo zemědělství (MZe)** se podílí na přípravě projektu domů KLAS. DOMY KLAS - venkovské domy klidného aktivního stáří navazují na zkušenosti francouzské koncepce MARPA. Cílem projektu je umožnit venkovským seniorům prožít své stáří důstojně a kvalitně v jim známém a blízkém venkovském prostředí a zabezpečit tak těmto starým lidem odpovídající kvalitu a dostupnost zdravotně sociálních služeb. Domy KLAS představují bezbariérový komplex garsoniér s malou předzahrádkou pro jednotlivce nebo pár, které zabezpečí soukromí a intimitu každého obyvatele domu. V rámci domu KLAS jsou i společné prostory (společenská místnost, jídelna) a 1 bytová jednotka pro personál. Dům KLAS je umístěn v obci v dostupné blízkosti venkovského života a návazných služeb – obchody, hospůdky, kadeřnictví, ordinace lékaře, obecní úřad, kulturní středisko, ale i podpora otevřenosti domu k vnějšímu světu – rozhovory, setkání s obyvateli obce, pomoc dětem při školních úlohách, pozvání ke společnému jídlu s obyvateli apod. V domě KLAS žije okolo 15 seniorů, jednotlivců či dvojic, v přibližně deseti garsoniérách sestávajících se z kuchyňky, pokoje a sociálního zařízení. Nemovitost je majetkem obce. Domy KLAS je možno pořídit rekonstrukcí stávajícího vhodného objektu, nebo výstavbou na obecním pozemku. V současné době se připravují projekty v mikroregionu Bruntálska a Vltavotýnska s výhledem realizace v roce 2006. Ministerstvo zemědělství uzavřelo Memorandum o spolupráci a vzájemné podpoře s příslušnými obcemi. Ministerstvo bude koordinovat realizaci projektu, zajišťovat potřebnou součinnost s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Bude využívat zkušeností ze spolupráce s francouzskou Vzájemnou zemědělskou pojišťovnou (MSA), které získalo v minulosti při zavádění sociálních programů na venkově.

□ **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** se věnuje problematice bydlení seniorů zejména v rámci výzkumných aktivit Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. Výzkumné práce dotýkající se seniorské problematiky zahrnují také problematiku bydlení. V souvislosti s přípravou Národního programu přípravy na stárnutí MPSV byl realizován výzkumný projekt s názvem „Komplexní analýza sociálně ekonomických podmínek života ve stáří“, který zahrnoval stěžejní oblasti života seniorů, včetně bydlení (zejména ve vztahu k příjmové situaci seniorů).

□ MPSV průběžně poskytuje investiční dotace zařízením sociálních služeb na záměry zohledňující standardy kvality sociálních služeb.

□ Pozornost problematice bydlení ve vztahu k znevýhodněným skupinám obyvatelstva včetně seniorů je věnována také v Národním akčním plánu sociálního začleňování na léta 2004 - 2006, který byl schválen vládou dne 21. července 2004 usnesením č. 730. V oblasti bydlení jsou stanoveny cíle jako např. odstranit ekonomické a legislativní překážky bránící vzniku funkčního trhu s byty; motivovat

obce k plnému převzetí odpovědnosti za vytváření podmínek pro uspokojování bytových potřeb obyvatel v souladu se zákonem o obcích; pokračovat v poskytování státní podpory na výstavbu bytů plnících sociální funkci. V roce 2006 vznikne první implementační zpráva k Národnímu akčnímu plánu sociálního začleňování na léta 2004-2006.